

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕХНІКУМ ПРОМИСЛОВОЇ АВТОМАТИКИ
ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

МАТЕРІАЛИ

III-ї науково-методичної конференції
серед викладачів ВНЗ I-II рівнів акредитації
Одеської національної академії харчових технологій

***Послідовність загальної середньої, професійної та вищої
освіти як потреба і виклик сучасного суспільства***

25 березня 2016 року

Одеса-2016

Склад оргкомітету конференції:

Голова:

Трішин Федір Анатолійович

проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.т.н, доцент

Заступник голови:

Єпур Ольга Сергіївна

директор технікуму промислової автоматики ОНАХТ

Члени оргкомітету:

Глушков Олег Анатолійович

директор технікуму газової і нафтової промисловості ОНАХТ

Коваленко Анатолій Володимирович

директор Одеського технічного коледжу ОНАХТ

Левчук Юлія Сергіївна

заступник начальника методичного відділу ОНАХТ

Лукіяник Олександр Григорович

директор механіко-технологічного технікуму ОНАХТ

Мураховський Валерій Генріхович

начальник методичного відділу ОНАХТ, к.ф-м.н., доцент

Секретар оргкомітету:

Оксаніченко Вікторія Леонідівна

заступник директора з навчально-методичної роботи технікуму промислової автоматики ОНАХТ

Напрями роботи конференції:

1. Організаційні та методичні засоби впровадження новітніх технологій навчання, виховання студентів та забезпечення якості освіти.
2. Використання інформаційних та комунікаційних технологій в освітньому процесі.
3. Організація самостійної роботи студентів як важлива складова забезпечення якості вищої освіти.
4. Формування професійних компетентностей майбутнього фахівця.

ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	
Корнієнко Ю.К.	73
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	
Ксендзенко О.П.	76
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ РІЗНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ (НА ПРИКЛАДАХ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ЕЛЕМЕНТАМИ АНАЛІЗУ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ)	
Левчук Т.Г.	83
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	
Нікішин В. П.	88
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Нічик Н.О.	93
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	
Овсова Г.В.	99
ВИХОВАННЯ ДУХОВНОСТІ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
Ольховська В.В.	105
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ТВОРЧОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Склярова Ю.О.	111
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ	
Скорнякова О.В.	116
ОЦІНКА ЯКОСТІ ОСВІТИ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТІСТНОГО ПІДХОДУ	
Стоянова Р.В.	125
ПЕРЕВАГИ ІНТЕГРАЦІЇ СЕРЕДНЬОЇ, ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ОТКОНАХТ	
Суліма Ю.Ю.	130
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИЧНІ СПОСОБИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ	
Ткачук О.М.	133
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Федоров М.О.	141

**«ВИХОВАННЯ ДУХОВНОСТІ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ»**

«О, скільки стало в нашому столітті
скалічених і безнадійних душ...»

Ліна Костенко

Від античної епохи й до нашого часу дедалі послідовніше доводиться думка про те, що потужним чинником формування духовного світу людини, її життєвої позиції є мистецтво, куди належить і художнє слово. Високе, прекрасне, носієм якого є мистецтво, тісно пов'язане з морально-етичними поняттями, так що ще в античну епоху аксіомою вважалася теза про моральну цінність краси, яка несе в собі заряд добра, облагороджує, збагачує, підносить душу людини. І навпаки, любов, доброчинність, вірність, людяність та інші моральні поняття, що характеризують відповідні вчинки й почуття людини, є прекрасними.

Рішуче обстоював ідеї гуманізму, добра Григорій Сковорода. Знамениту настанову «Пізнай самого себе», висунуту давньогрецькими філософами ще за п'ятсот років до нашої ери, він підніс і розвинув далі. Пізнати себе людині потрібно для того, щоб виявити свої здібності, закладені природою, усвідомити власні фізичні й інтелектуальні можливості.

Однією з умов узагальненого щастя філософ вважав доброзичливе ставлення людини до людини, працьовитість, взаємоповагу, вірність. Видатний мислитель пропагував чистоту помислів, безкорисливість, потребу морального розвитку і самовдосконалення.

Сковорода обрав шлях провідника свободи людини, її гармонії з природою. Лад у природі і нелад між людьми – від того й душа його боліла. Він бачив світ у філософській єдності протилежностей.

Продовжуючи традиції філософа, поет і письменник В.Підпалий, чия творчість заговорила про душу людини, дивується: невже наше життя вічно має складатися з антитез – поєднання краси і потворності, правди і брехні, величі і ницості. Невже все це справді „навсєвік”? Але усе йде все змінюється, життя триває. „Вчімося бачити світ і творити в нім красу”, - закликає В.Підпалий. –Не вимагаймо від світу багато, живімо за законами правди, прислухаймося до слів наших мудреців – провісників добра, любові і щастя. Хай наша совість не спить, не буде спокійною, коли в житті горе, розбрат, зневага, коли „за добре платять злом, а за добро ллють із цебра на голову помий”.

Добро, справедливість, милосердя, порядність та інші загальнолюдські цінності – то гавань душі В.Підпалого.

Саме література, як вид мистецтва, сприяє вихованню цих моральних чинників. За її допомогою студенти опановують світ культури, який зумовлює

поступове формування у них мислення, яке ґрунтується на моральних цінностях.

На жаль, духовно-моральна криза певної частини суспільства породила такі потворні явища, як маніпулятивна риторика брехні, словесний Армагеддон(чесноти, як колготи, продаються – оце і є, мабуть, Армагеддон), мовленнєва агресія, право на істину сильнішого, а не того, на чиєму боці правда, мовленнєве насилля, мовний нігілізм стосовно української мови, який породжує «рабів баз'язиких».

Духовний Армагеддон породжує інфляцію слова, девальвацію вищих духовно-моральних цінностей народу: „Хіба згвалтована душа спроможна вимовити слово?” (Ліна Костенко).

Екологія духу суспільства незалежної України під загрозою: молоде демократичне суспільство потребує активних дій у сфері духу через чистоту думки, чистоту і красу Богом подарованого благодатного слова: „... Бо з чистоти родилась наша пісня, бо з чистоти родилось наше слово, бо сам Шевченко виник з чистоти”.(М.Рильський)

Освіта, наука, мистецтво, культура, церква, засоби масової інформації України мають формувати високе поле духовності. Ліна Костенко говорить: „В початках сотворіння світу було Слово. В початках сотворіння нації теж повинно бути Слово”.

Це непроста, тривала справа – справа всього життя і не одного покоління подвижників, які через одухотворенне слово плекають духовно-моральну та інтелектуальну ауру суспільства:

Блажен, хто сіє у народі
Зерно найкраще на землі:
Зерно любові, братерства, згоди
В громаді, в хаті і в сім'ї.

О.Кониський.

На сучасному етапі гуманітаризації освіти наука й мистецтво є важливими факторами як розумового, так і естетичного розвитку особистості, об'єднуючись у високому прагненні до гармонізації стосунків людини з навколишнім світом.

Майстри художнього слова, поети, письменники-класики й сучасні творці – додають до мистецького океану і свою частку, живу браву своєї творчості. Вони, охоронці життя, його співці, в усі часи поповнюють скарбницю людської духовності, яка є благодатним матеріалом для виховання юних:

Коли читає «Кобзаря» юнак,
Коли Франка «огромнії сонети»
Підносять дух, коли говорять Гете,
Шекспір, Міцкевич, Лермонтов, Бальзак...
Тоді в людині відбувається духовний злет.

Душа людини живе книгами, вони ведуть у вищий світ – саме ним душа жива.

За допомогою художнього слова митець прагне доторкнутися до найпотаємніших струн людської душі, а читач йому відповідає тим же, торкаючись його слова:

Тільки слова в собі доторкнись!
Доторкнись... І наблизиться завтра,
І минуле відкриє віки.

А.Кондратюк.

Письменник своїм словом повинен рятувати зневірені душі, серце, що страждає, на руїнах прикрощів світу він будує храм духовності:

Хай освятиться кожна мить
Тому, кому дано творить
Високе і прекрасне.

Під час читання читач повторює пройдений автором шлях, пізнаючи таким чином життя, вбираючи чужий досвід, зростаючи духовно, морально, інтелектуально, естетично.

На заняттях фізики, математики не передбачені дискусії, власні висловлювання щодо теорем, законів. Основною формою навчально-виховної взаємодії на заняттях літератури є діалогічна. Література – мистецтво слова:

Дві вершини є – Слово і Вічність!
І дорога між ними – життя!

А.Кондратюк.

У літературі шукають відповідь на запитання, які ставлять перед нами час і власні долі. З пошуків відповідей і треба розпочинати шлях в літературу. Відбувається творення душі, духовності, особистості. Роботу на заняттях літератури доцільно активізувати не імперативними спонуканнями: дайте відповідь, скажіть, прочитуйте, а пропозиціями: поміркуємо разом, попробуйте відшукати, підтвердити, посперечатись з думкою.

Література вводить у стан зосередженості на духовному сприйнятті світу, утворює незнищенність душевного здоров'я народу, людяності, милосердя. Вона наближає людей до ідеалів добра, справедливості, гуманізму, правди – цих загальнолюдських цінностей, які є складниками духовності.

Суть загальнолюдських цінностей полягає в поєднанні трьох аспектів духовного виміру: національного, морально-етичного і філософського.

Три аспекти духовного виміру:

Національний	Морально-етичний	Філософський
Національна гідність	Доброта, любов, правда,	Гармонія душі і світу,
патріотизм, любов до життя, до роду,	милосердя, повага до людини, уміння прощати, здатність на щирі почуття, вірність,	цінність,
до народу, до Батьківщини.	зрада.	боротьба добра зі злом.

Усе життя ми вчимося бути Людиною. Стати фахівцем можна за 3-5 років, але при цьому так і не набути доброти, людяності, милосердя.

Великий педагог В.Сухомлинський дуже велику увагу приділяв цим моральним якостям. Він наводить такий приклад іспиту на людяність.

Клас розв'язував задачу. 35 учнів схилилися над зошитами.

Коли це у двері хтось постукав.

– Відчини двері й подивись, хто там стукає, - мовить учитель.

Хлопчик, що сидів за першою партою, живенько відчиняє двері. До класу заходить директор з маленькою дівчинкою. 35 пар очей впилися в незнайомку. Вона була горбатенька.

Учитель затамував дух і повернувся до класу. Він дивився у вічі пустотливих школярів і благав: хай не побачить дівчинка у ваших очах ні подиву, ні посмішки.

У дитячих очах була тільки цікавість. Вони дивилися на незнайомку й лагідно усміхалися.

Учитель полегшено перевів дух.

– Цю дівчинку звуть Оля, - каже директор. – Вона приїхала до нас здалеку. Хто поступиться їй місцем на першій парті? Бачте, яка вона маленька?

Усі шість хлопчиків і дівчаток, що сиділи за передньою партою піднесли руки:

– Я...

Учитель був тепер спокійний: клас витримав іспит на людяність.

Тож потрібно кожному із нас дбати про чистоту своєї душі, бо від цього залежить стан душі цілого народу – до таких висновків спонукають нас митці.

Література допомагає студентам досягнути духовний світ, бо, як пише поет і письменник Василь Барка, що „коли матеріальний універсум минеться, то більший і незрівнянно цінніший всесвіт збережеться навіки, він має просту назву – душа людини”.

Красно як уміли думати наші предки
душевна розмова,
душевний товариш,
душевна людина...

.....

Навчи мене, серце,
навчіть мене, люди,
мудрості своєї –

завжди пам'ятати про душу.

В.Підпалій

А духовний світ – це віддзеркалення неба. Барка був переконаний, що митці за радянського режиму, за диктатури атеїстичного світогляду, перестали сприймати і витрактювати душу людську як Божий твір. Тому він прагнув поетичним словом відбудувати ту високу і світлу сферу духовних скарбів, зокрема моральних вартостей, яка склалася за тисячоліття.

Значною проблемою сучасності є духовне спустошення, байдужість, брак любові, відсутність мрій і планів на майбутнє, марнування часу, безсоромне споживацтво.

Криза особистості зумовлює політичну, екологічну, економічну і інші кризи суспільства, робить її тотальною. Людина, котра зруйнована зсередини, руйнує світ.

Очевидними стали нині деформації світоглядних уявлень, стрімке зниження духовних орієнтирів. Внаслідок цього вічна дилема – бути чи мати – вирішується на користь мати, часто будь-якою ціною, за рахунок утрати совісті, честі, гідності, порядності, навіть скоєння злочину.

В своїй жадобі і зажерливості такі люди безугавні, не сповідують гармонічної, розумної достатності. Бездуховні, ненаситні накопичувачі йдуть шляхом головного персонажа з комедії „Хазяїн” Карпенка - Карого – капіталіста-хижака Пузиря , який „ішов за баришами наосліп, штурмом крушив направо і наліво, плював на все і знать не хотів людського поговору.”

Ділову етику Пузиря влучно характеризують слова його дружини : „Ми, дочко, ніколи не знали, що можна, чого не можна. А би бариш, то все можна!”

Нинішні Пузирі багато в чому схожі на свого «прапрадіда». Щоправда вони не носять заложених кожухів і латаних халатів, та й взагалі, схоже, не мають звички заощаджувати на собі. А Котляревський їм „без надобності” так само, як і Терентію Пузирю...

На прикладі життя і діяльності таких людей, як В.Стус, виховується сучасне молоде покоління і буде виховуватись прийдешнє.

Чи багато в нас таких, кому Україна болять? Патріотично налаштованих людей небайдужих до долі батьківщини, в нас таких достатньо для того, щоб Україна розвивалась в напрямку зміцнення державності і побудови суверенної європейської держави.

Треба любити Україну такою, якою вона є, бо вона в нас єдина, нікому її не віддамо:

Забирай, що хочеш, тільки залиши:
Одну калину за вікном,
Одну родину за столом,
Одну стежину, щоб додому йшла сама,
Одну любов на все життя,
Одну журбу до забуття,
І Україну, бо в нас іншої нема.

Це найдорожче, найважливіше для національно свідомих українців.

Вивчаючи літературу, студенти проходять разом з митцями та їх літературними героями тернистими шляхами, відчують усю складність життя, зростають духовно і вчаться, як треба і як не треба чинити, щоб завжди залишатися людиною серед людей.

На заняттях літератури студенти не тільки здобувають знання а й збагачуються цінностями, без яких людина – не людина:

Друзі! Навчаючись, духовно ви зростіть,
Нехай лише на благо діє слово.
У пам'яті найкраще збережіть
в серці – материнську мову.

Духовність – це проблема державна. Держава недостатньо уваги приділяє духовному розвитку громадян, і звідси наші біди. Бездуховне суспільство, навіть з високорозвиненою економікою, приречене на загибель, бо матеріальне минеться, а духовне залишається.

Тому немає актуальнішої проблеми, як виховання високодуховної моральної особистості.

Література:

1. Білоус Г. Роковий вересень (Із роздумів про життя і творчість В.Стуса) // Дивослово – 2003, №3.
2. Гармаш Г. Червоне і чорне: Поезія – доля В.Стуса // Слово і час – 1991, №5.
3. Довженко О. Сторінки щоденника (1941–1956). К. – 2004.
4. Донченко Т. В. О. Сухомлинський про значення і навчання української мови. // Укр. мова 2008, №4.
5. Дончик В. Історія української літератури ХХ ст. К. – 1988.
6. Загарук О. Храм і соціум у романах О.Гончара „Собор” та Загребельного „Дивосово” // Укр. мова і література в школі – 2006, №4.
7. Коняхіна Г. „Такий я ніжний, такий тривожний”. // Дивослово – 2008, №4.
8. Ковальчук О. Творчість О.Довженка. Ніжин – 1994.
9. Кривка Н. Укр. літ., 11 клас // Плани-конспекти уроків. Харків – 2001 р.
10. Корогодський Р. Довженко вчора, сьогодні, завтра в країні національної культури. // Дивослово – 2001, №5.
11. Мегела А. Осмислення загальнолюдських цінностей у кіноповісті „Україна в огні” // Дивослово – 2008, №10.
12. Мовчан Р. Український лірник на американській землі. // Дивослово – 1998, №7.
13. Мовчан Р. „Жовтий Князь” Василя Барки. // Дивослово – 2002, №4.
14. Музика Л. „Народе мій, до тебе ще я верну...” // Дивослово – 2005, №2.
15. Овсієнко Н. „Чорна сповідь моєї Вітчизни”. // Дивослово – 2008, №7.
16. Павличко Д. Панахида за померлими з голоду. // Дивослово – 2008, №11.
17. Панчук Л. „Пізнаєш істину – ввійде тоді у кров твою сонце”. // Дивослово – 2008, №10.
18. Пасько В. Пора істини. К. – 2004.
19. Рубан Л. Будівничий соборів наших душ. // Дивослово – 2008, №4.
20. Сверстюк Є. На моєму віку. // Дивослово – 2008, №12.
21. Семенчук І. Зачарований красою. К. – 1988.
22. Сипливець С. Ідея вселенської гармонії у зб. Павла Тичини „Сонячні кларнети” // Дивослово – 2007, №11.
23. Соловей О. З вірою в любов і милосердя. // Дивослово – 2008, №3.
24. Сухомлинський В. Моральні заповіді дитинства і юності. К. – 1966.
25. Стус Д. Життя і творчість В.Стуса. К. – 1992.
26. Уколова Н. Урок літератури – урок становлення особистості. // Дивослово – 2004, №4.
27. Чумак Т. Духовні орієнтири в творчості О. Довженка. // Укр. мова і література в школі – 2008, №3.